

Tabakstrips vraagt alternatieve aanpak

Schade door tabakstrips in prei en uien beperken is al jaren voor vele telers een uitdaging. Dit plaaginsect veroorzaakt immers kwaliteitsverlies. Meer dan ooit zijn preventieve en cultuurtechnische maatregelen belangrijk. Met een uitsluitend chemische aanpak redden we het niet.

Rassenkeuze is cruciaal, links een ras gevoelig voor trips schade, rechts een sterk ras.

Voor de chemische bestrijding van trips in prei en uien worden gewasbehandelingen uitgevoerd, best op basis van advies door de waarschuwingdienst. Volgens de Belgische erkenningen van gewasbeschermingsmiddelen kan in prei twee keer worden behandeld met Vertimec e.a. (0,5 l/ha) en zijn er drie toepassingen met Tracer e.a. (0,2 l/ha) toegelaten. In uien zijn er bijkomend nog erkenningen voor één toepassing met Minecto One (0,31 kg/ha) en vier toepassingen met Ultor e.a. (0,5 l/ha).

Exit middelen op basis van spirotetramat en abamectine

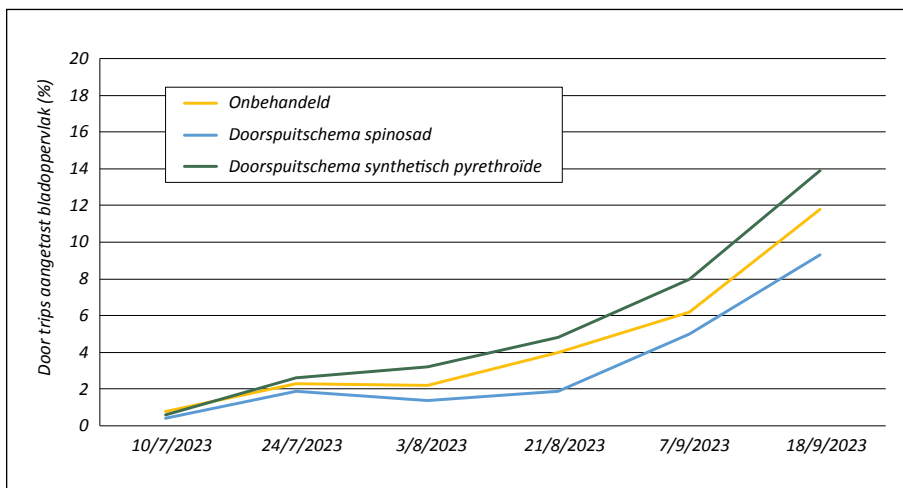
Vorig jaar werd al aangekondigd dat middelen op basis van spirotetramat (Ultor, Movento, e.a.) niet meer mogen worden gebruikt na 30 oktober 2025, de verkoop loopt af eind dit jaar. Deze werkzame stof zal voor de beheersing van trips in uien enorm worden gemist, net als voor zijn werkzaamheid tegen bladluizen en witte vliegen in tal van andere teelten. De verkoop van abamectine houdende mid-

delen (Vertimec e.a.) werd eind 2023 al aan banden gelegd, gebruik is nog toegelaten tot eind 2024.

Zelfs met de beschikbare middelen was de voorbije jaren tripsbeheersing in prei al lastig. Nu meer en meer chemische oplossingen wegvallen, wordt het tripsprobleem in de toekomst een grote uitdaging en dringt een alternatieve aanpak zich op. Vooral ook omdat een eenzijdige aanpak met beperkte middelen een verhoogd risico op resistentie met zich meebrengt.

Vermijd breedwerkende middelen

Naast de eerder genoemde gewasbeschermingsmiddelen zijn er nog een hele reeks middelen uit de groep van de natuurlijke en synthetische pyrethroiden erkend, zoals Bio-Pyretrex, Decis, Cythrin Max, Karate Zeon e.a. In de praktijk worden ze slechts zelden solo toegepast tegen trips, maar ook in een tankmix kan je ze beter mijden. Deze breedwerkende

Figuur 1. - Schadeverloop middelenvergelijking prei 2023

middelen hebben geen werking op trips en zijn nefast voor de overleving van natuurlijke vijanden in het gewas. Door ze toe te passen kan trips zich voluit ontwikkelen, zelfs meer dan in onbehandelde velden waar de natuurlijke vijanden nog voor een evenwicht zorgen.

Bovenstaande werd het voorbije jaar aange-toond in een veldproef op het Proefstation voor de Groenteteelt (PSKW). Hierin vergeleken we een doorspuitschema (een opeenvolging van meer dan het aantal erkende toepassingen) van Tracer (a.s. spinosad) met een onbehandelde en een schema met synthetisch pyrethroïde aan erkende dosis. De preiplanten die behandeld waren met het breedwerkende contactmiddel waren duidelijk zwaarder door

trips beschadigd dan de onbehandelde veldjes (Figuur 1). Het mengen van breedwerkende contactmiddelen met andere erkende chemische middelen is dus geen goed idee.

Ook de pyrethrinen van natuurlijke oorsprong hebben een brede werking en kunnen beter niet bij andere insecticiden worden toegepast. Wat tripsbeheersing betreft zorgen ze voor een averechts effect. Voor de beheersing van preimineervlieg daarentegen hebben ze hun dienst wel bewezen. Vanaf oktober, als de ontwikkeling van trips en zijn natuurlijke vijanden grotendeels is stilgevallen, kunnen deze middelen zinvol zijn bij de beheersing van preimineervlieg op percelen met hoge plaagdruk.

Tripslarven zitten op de overgang van wit naar groen, bij uitgroei van de bladeren wordt de schade pas goed zichtbaar.

Alternatieve middelen minder werkzaam

Met het afnemen van het aantal inzetbare chemische middelen tegen trips, evalueerden we de afgelopen jaren verschillende alternatieve middelen. Dit waren middelen uit de categorieën van biopesticiden, toevoegingsstoffen en biostimulanten. We beoogden vooral middelen die geen rechtstreeks negatieve impact hebben op de natuurlijke vijanden en/of middelen die via een fysisch effect het blad minder aantrekkelijk of gevoelig maken voor de zuigende tripsen. Slechts enkele van deze alternatieve middelen bleken een effect te hebben op de uiteindelijke aantasting of plaagpopulatie, maar zelden met significante meerwaarde.

Het is vooral in stressvolle groeiomstandigheden dat de meeste schade plaatsvindt, net wanneer het ook uitdagender is om een goede werking van de gewasbehandelingen te behalen. Vooral voor middelen die optimaal werken bij hogere luchtvochtigheid of een goed contact met de insecten vereisen, is het moeilijk om overtuigende resultaten te verkrijgen. Een constante die wel terugkeert is de meerwaarde die (soms oliehoudende) adjuvanten hebben. Een effect dat alleen in kool en uien zichtbaar was. Adjuvanten kunnen de opname van middelen verbeteren en dus ook de werking. Sommige komen ook in aanmerking als insecticide. Het grootste struikelblok blijft hierbij de (vaak) hogere kostprijs ten opzichte van de beperkte meerwaarde. Ook suikerhoudende adjuvanten leveren al jaren een gunstig effect bij de tripsbestrijding.

Rassenkeuze en irrigatie belangrijk

De keuze voor een ras dat minder gevoelig is voor tripsaantasting blijft een zeer belangrijke preventieve maatregel. Tussen de rassen zijn er immers grote verschillen in gevoeligheid voor trips. De rasgevoeligheden worden jaarlijks in een lijst gegoten, gebaseerd op meerjarig onderzoek. Deze lijst wordt verspreid door de veilingen en is ook beschikbaar bij de praktijkcentra. Als we de onderzoeksresultaten van voorgaande jaren erop naslaan, dan blijkt dat met een juiste rassenkeuze een groter verschil kan worden gemaakt dan met een spuit-schema.

Een groeizaam gewas is ook minder gevoelig. Droogtestress voorkomen door tijdig te irrigeren is hier een mooi voorbeeld van. Uit preiproeven bleek dat geïrrigeerde gewassen een trend vertoonden van minder schade, toe-

De praktijkcentra beschikken over aangepaste spuitapparatuur om gewasbeschermingsmiddelen te testen. Links: proefveldspuit PSKW; rechts: proefveldspuit PCG

geschreven aan verhoogde vitaliteit in goed bevochtigde planten. De opname van goed-gekeurde gewasbeschermingsmiddelen voor optimale effectiviteit tegen trips verliep efficiënter in robuuste, krachtig groeiende planten.

Andere teeltmaatregelen verminderden tripschade niet significant

In het project IPMtrips werden diverse proeven uitgevoerd om tripspopulaties in het veld te beheersen door middel van teelt-technische maatregelen zoals intercropping, mulchen, fysische middelen, irrigatie en ras-gevoeligheid. Phacelia werd als een bankerplant gezaaid in venkel, prei- en uienpercelen om natuurlijke vijanden te stimuleren, maar er werd geen positieve invloed op tripschade waargenomen. Op een biologisch perceel toonde mulchen met gehakt stro en compost beperkte maar gunstige effecten op tripschade in het doelgewas.

September-november is kritieke periode

Op het PSKW hebben we in 2022-2023 jaar-rond de plaagdruk en schade in prei gemeten in vier proeven met opeenvolgende oogstperiodes (Tabel 1). Per teeltperiode werd van drie rassen een onbehandeld deel vergeleken met behandelingen volgens het adviesstelsel met wettelijk aantal toegelaten middelen en toepassingen.

In de zomerteelt met Marokkaans plantmateriaal dat begin april werd geplant, bleef de ontwikkeling van trips beperkt. Bij de oogst eind juli was het behandeld deel duidelijk minder beschadigd dan het onbehandeld, maar overall bleef de schade door trips aanvaardbaar. Het gevoelige ras Krypton viel sneller door de mand dan Puncher en Floccus.

Bij de tweede zomerteelt met planting begin mei, liep de schade bij de oogst eind augustus volledig uit de hand. Vooral in augustus nam de zilverschade op de bladeren heel snel toe, een gevolg van de hoge pieken trips op de blauwe vangplaten in juli. De inzet van het maximaal aantal gewasbespuitingen leverde een significante schadereductie, maar toch verscheen er nog onaanvaardbaar veel schade in deze teelt. Qua rassen scoorden Oslo en Floccus hier beter dan Nunton. De oogstperiode augustus-september kent meestal veel problemen met trips. Op het moment van oogst is de tripspopulatie volop actief, waardoor de schade zichtbaar wordt bij uitgroei van de bladeren.

De herfstteelt bleek een vergelijkbaar resultaat op te leveren. Door de hoge temperaturen in september-oktober bleef de tripsdruk langer dan normaal hoog. Bij de oogst half november was de schade van trips op de bladeren dan ook enorm. Ook hier bleek de toepassing van chemische gewasbehandelingen slechts een kleine meerwaarde te leveren. Zoals ook in de

rassenlijst blijkt, toonden Darter en Oslo zich wat sterker tegen trips dan Pluston.

De winterteelt leverde een ommezwaai. De schade liep in de herfstmaanden wel op, maar doordat deze teelt actief bleef doorgroeien namen de problemen vanaf eind november af. Bij de oogst in januari bleek tripsschade nagenoeg geen probleem meer te vormen. Uiteindelijk leverden de behandelingen geen plus ten opzichte van de onbehandelde. Alleen tussen de rassen bleven de verschillen over-eind: Darter was duidelijk minder gevoelig, vervolgens Oslo en dan Pluston.

In deze monitoring werd geen late winterteelt opgenomen. Deze teelt met oogst in maart-april heeft doorgaans andere problemen dan tripsschade. Toch vormt een late teelt een infectiebron voor zomerteelten. Overwinterde larven die ontwikkelen tot volwassen trips kunnen migreren vanuit deze overwinterende planten en vinden zo jaarrond gemakkelijk gastheerplanten.

L. Verbruggen

Proefstation voor de Groenteteelt, Sint-Katelijne-Waver

L. Lippens

PCG, Kruishoutem

F. Temmerman & E. Formesyn

Inagro, Rumbeke-Beitem

N. Ebrahimi & J. Bonte

ILVO, Merelbeke

Tabel 1. - Jaarrond monitoring tripsschade 2023-2024

Teelt	Ras	Plantdatum	Oogstdatum	Gemiddeld % door trips beschadigd bladoppervlak bij oogst	
				behandeld	onbehandeld
Zomerteelt 1	Floccus, Puncher, Krypton	5/4/2023	24/7/2023	2,6	4,3
Zomerteelt 2	Floccus, Oslo, Nunton	5/5/2023	21/8/2023	8,8	10,0
Herfstteelt	Darter, Oslo, Pluston	20/6/2023	6/11/2023	11,0	13,9
Winterteelt	Darter, Oslo, Pluston	30/6/2023	25/1/2024	2,7	2,8

Dit onderzoek werd uitgevoerd in het kader van het LA-traject 'Geïntegreerde beheersing van de bladtrips Thrips tabaci in openluchtgroenten', met steun van het Agentschap Innoveren & Ondernemen en in het kader van Waarnemingen en waarschuwingen in prei met steun van BelOrta en REO Veiling.